

ประโยชน์ของ “นาข้าวลอยน้ำ”

- ช่วยให้รอดพ้นวิกฤติน้ำท่วมขังและภัยแล้ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และแบ่งปันผู้อื่น
- แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านเกษตรกรรม ในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดจากภัยพิบัติ
- เกษตรกรธรรมชาติไม่พึ่งพาสารเคมี ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- ลดต้นทุนการผลิตจากการใช้วัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติ สอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง
- ประหยัดพลังงานที่ใช้ในการสูบน้ำจากแม่น้ำเข้าพื้นที่นา
- เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

ความพิเศษของ “นาข้าวลอยน้ำ”

- สามารถปลูกได้ทั้งปี ไม่ต้องพักดิน หรือไถกลบตอซัง เหมือนกับการทำนาแบบทั่วไป
- ไม่ใช้สารกำจัดศัตรูพืช ใช้เพียงการทดแปลงข้าวให้จมน้ำเพื่อไล่ศัตรูพืช
- ไม่ต้องใช้ปุ๋ย ใช้เพียงธาตุอาหารจากธรรมชาติที่มากับแม่น้ำ
- สามารถอนุรักษ์พันธุ์ข้าว ไม่ให้สูญหาย
- ได้ผลผลิตเร็วกว่าการทำนาปกติ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้และวิถีชุมชน ในการปรับตัวต่อภาวะสภาพอากาศได้รับการสนับสนุนจากคลังเตอร์ วัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและจัดการภัยพิบัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้ของเกษตรกรในการปรับตัว ต่อสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเช่นกรณีน้ำท่วม ซึ่งนาข้าวลอยน้ำ เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างของเกษตรกรที่สามารถปรับตัวกับสภาพปัญหาได้ สำเร็จ อย่างไรก็ตาม แนวทางนี้เป็นแนวทางเพื่อการอยู่รอดในช่วงเวลา วิกฤติเท่านั้น เนื่องจากแม่น้ำเป็นสมบัติของสาธารณะ นาข้าวลอยน้ำจึง อาจมีข้อจำกัดในเชิงพาณิชย์ เว้นเสียแต่จะว่าเกษตรกรจะมีแหล่งน้ำ เป็นของตนเอง

คณะผู้วิจัย, 2558

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ติดต่อ

อาคารสถาบัน 2 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่

เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์ 02-218-8214 โทรสาร 02-218-8210

นาข้าวลอยน้ำ

วิธีการปรับตัวของเกษตรกร
ต่อปัญหาอุทกภัย

“นาข้าวลอยน้ำเป็นทางรอด ไม่ใช่ทางเลือก”

ผู้คิดค้นนาข้าวลอยน้ำ

ลุงสุพรรณ เมธสาร เกษตรกรชาวอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

ทำความรู้จักกับ “นาข้าวลอยน้ำ”

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมดิน/วัสดุปลูก

- นำเมล็ดพันธุ์ข้าวไปเพาะในแปลง เช่นเดียวกับ การเตรียมกล้าพันธุ์สำหรับดำนาทั่วไป หรือนำเมล็ดข้าวเปลือกไปแช่น้ำให้งอกเหมือนกับการทำนาหว่านทั่วไป
- นำลำไม้ไผ่มาทำเป็นแพ ขนาดตามความเหมาะสม
- นำผักตบชวา พืชลอยน้ำหรือหญ้าวุ้นในแพไม้ไผ่ที่เตรียมไว้ โดยผสมกับดินเลนในแม่น้ำในอัตราส่วน 1 : 2 ความสูงประมาณ 2 นิ้ว เพื่อให้ต้นข้าวได้ยึดเกาะและใช้เป็นแหล่งปุ๋ยพืชสด

-การเตรียมแปลงนาลอยน้ำ-

ขั้นตอนที่ 2 การตกกล้า ปักดำหรือการหว่าน

- กรณีการปักดำ: เมื่อต้นกล้ามีอายุสองสัปดาห์ขึ้นไป จึงแยกกล้ามาปลูกในแพที่เตรียมไว้ การปักดำใช้ต้นกล้าประมาณจึบละ 3 ต้น ควรใช้ระยะปักดำระหว่างแถวและระหว่างกอ 20x20 เซนติเมตร หรือ 20x25 เซนติเมตร
- กรณีการหว่าน: นำเมล็ดพันธุ์แช่น้ำทิ้งไว้ 1 คืนมาบ่มไว้ 1 คืนเพื่อให้งอก ก่อนนำมาหว่านลงในแพที่เตรียมไว้

ขั้นตอนที่ 3 การดูแลรักษาและการใส่ปุ๋ย

- กำจัดศัตรูพืช โดยการกวดแพให้จมน้ำลึกพัก เพื่อให้ศัตรูลอยไปกับน้ำ และเป็นอาหารของปลาและสัตว์น้ำชนิดอื่น
- การให้ปุ๋ยบำรุง โดยการปล่อยให้รากข้าวได้รับธาตุอาหารที่ลอยมากับน้ำตามธรรมชาติ

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บเกี่ยว

เนื่องจากการทำนาลอยน้ำ เป็นการทำนาบนผิวน้ำ กระบวนการเก็บเกี่ยวผลผลิต จึงทำได้โดยอาศัยแรงงานคนเก็บเกี่ยวข้าวจากแปลงเท่านั้น

แปลงเพาะกล้า สำหรับปักดำ

เมล็ดพันธุ์ที่แช่น้ำและบ่มไว้สำหรับหว่าน

แพไม้ไผ่สำหรับปลูกข้าวลอยน้ำ

ผักตบชวาผสมกับดินเลน

แปลงนาข้าวลอยน้ำแบบปักดำ

แปลงนาข้าวลอยน้ำแบบหว่าน

กวดแพจมน้ำ เพื่อกำจัดศัตรูพืช

ข้าวปักดำอายุ 1 สัปดาห์

การเกี่ยวข้าว

ผลผลิตจากนาลอยน้ำ